

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

16. února 2012*

„Směrnice 90/314/EHS — Souborné služby pro cesty, pobyty a zájezdy — Článek 7 — Ochrana proti riziku platební neschopnosti nebo úpadku organizátora souborných služeb — Rozsah působnosti — Platební neschopnost organizátora z důvodu podvodného použití prostředků zaplacených spotřebitelem“

Ve věci C-134/11,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Landgericht Hamburg (Německo) ze dne 2. března 2011, došlým Soudnímu dvoru dne 18. března 2011, v řízení

Jürgen Blödel-Pawlik

proti

HanseMerkur Reiseversicherung AG,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení M. Safjan, předseda senátu, A. Borg Barthet (zpravodaj) a J.-J. Kasel, soudci,

generální advokát: P. Mengozzi,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za J. Blödel-Pawlika M. Saurenem, Rechtsanwalt,
- za HanseMerkur Reiseversicherung AG G. Heinemannem, Rechtsanwalt,
- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,
- za belgickou vládu T. Maternem a J.-C. Halleuxem, jako zmocněnci,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,
- za estonskou vládu M. Linntam, jako zmocněnkyní,

* Jednací jazyk: němčina.

- za řeckou vládu K. Paraskevopoulou a I. Bakopoulosem, jako zmocněnci,
- za španělskou vládu S. Centeno Huerta, jako zmocněnkyní,
- za italskou vládu G. Palmieri, jako zmocněnkyní, ve spolupráci s L. Ventrellou, avvocato dello Stato,
- za maďarskou vládu M. Z. Fehér Miklósem, jakož i K. Szíjjártó a Z. Tóth, jako zmocněnci,
- za rakouskou vládu A. Poschem, jako zmocněncem,
- za polskou vládu M. Szpunarem, jako zmocněncem,
- za Evropskou komisi M. Owsiany-Hornung a S. Grünheid, jako zmocněnkyněmi,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 7 směrnice Rady 90/314/EHS ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy (Úř. věst. L 158, s. 59; Zvl. vyd. 13/10, s. 132).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi J. Blödel-Pawlikem a společností HanseMercur Reiseversicherung AG (dále jen „HanseMercur Reiseversicherung“), jehož předmětem je odmítnutí posledně uvedené proplatit cenu za souborné služby pro cesty, které byly zaplacený spotřebitelem, ale nebyly organizátorem cesty uskutečnĚny.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle sedmého, osmnáctého, dvacátého prvního a dvacátého druhého bodu odůvodnění směrnice 90/314:

„vzhledem k tomu, že cestovní ruch hraje stále významnější roli v hospodářství členských států; že systém souborných služeb představuje základní součást cestovního ruchu; že by došlo k podpoře růstu a produktivity odvětví souborných služeb v členských státech, pokud by bylo přijato alespoň minimum společných předpisů, které by mu daly rozměr Společenství; [...]

[...]

vzhledem k tomu, že organizátor nebo prodejce, který je stranou smlouvy, musí spotřebiteli odpovídat za řádné plnění závazků vyplývajících ze smlouvy; že organizátor nebo prodejce musí rovněž odpovídat za škody, které vzniknou spotřebiteli z neplnění nebo nesprávného plnění smlouvy, pokud neprokáží, že zjištěné nedostatky v plnění smlouvy nezavinili oni ani jiní dodavatelé služeb;

[...]

vzhledem k tomu, že pro spotřebitele a pro poskytovatele souborných služeb by bylo výhodné, kdyby organizátor nebo prodejce byli povinni předložit záruky pro případ platební neschopnosti nebo úpadku;

vzhledem k tomu, že členské státy musí mít možnost přijmout nebo zachovat v oblasti souborných služeb přísnější předpisy na ochranu spotřebitele.“

4 Článek 1 téže směrnice stanoví:

„Předmětem této směrnice je sblížení právních a správních předpisů členských států o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy prodávaných nebo nabízených k prodeji na území Společenství.“

5 Článek 4 odst. 6 první pododstavec uvedené směrnice stanoví:

„Pokud spotřebitel odstoupí od smlouvy podle odstavce 5 nebo pokud organizátor z jakéhokoli důvodu, s výjimkou porušení povinností spotřebitelem, soubor služeb před sjednaným dnem odjezdu zruší, má spotřebitel právo:

- a) na jiný soubor služeb odpovídající nebo vyšší kvality, pokud je mu organizátor nebo prodejce schopen takovou náhradu nabídnout. Pokud má nabídnutý náhradní soubor služeb nižší kvalitu, musí organizátor spotřebiteli uhradit rozdíl v ceně;
- b) nebo na vrácení celé částky uhrazené na základě smlouvy v co nejkratší době.“

6 Článek 5 odst. 1 a 2 směrnice 90/314 zní následovně:

„1. Členské státy přijmou nezbytná opatření zajišťující, aby organizátor nebo prodejce, který je stranou smlouvy, odpovídali spotřebiteli za řádné plnění závazků vyplývajících ze smlouvy bez ohledu na to, zda tyto závazky má splnit organizátor nebo prodejce anebo jiný poskytovatel služeb, aniž je dotčeno právo organizátora nebo prodejce tyto jiné poskytovatele služeb postihnout.

2. Pokud jde o škody, které vyplývají pro spotřebitele z neplnění nebo nesprávného plnění smlouvy, přijmou členské státy nezbytná opatření zajišťující, aby za ně organizátor nebo prodejce odpovídali, ledaže by toto neplnění nebo nesprávné plnění nezavinili oni ani jiný poskytovatel služeb, [...]“

7 Článek 7 uvedené směrnice stanoví:

„Organizátor nebo prodejce, který je stranou smlouvy, předloží dostatečné záruky pro zajištění vrácení vložených prostředků a pro návrat spotřebitele v případě platební neschopnosti nebo úpadku.“

8 Článek 8 téže směrnice uvádí:

„Členské státy mohou v oblasti působnosti této směrnice přijmout nebo zachovat přísnější předpisy na ochranu spotřebitele.“

Německá právní úprava

- 9 Podle § 651k odst. 1 bodu 1 občanského zákoníku (Bürgerliches Gesetzbuch), kterým byl do německého práva proveden článek 7 směrnice 90/314:

„Organizátor cesty, pobytu nebo zájezdu je povinen zajistit, aby cestujícím byly vráceny:

1. zaplacená cena cesty, pobytu nebo zájezdu, jestliže se plnění spojená s cestou, pobyttem nebo zájezdem neuskuteční z důvodu platební neschopnosti nebo zahájení úpadkového řízení na majetek organizátora [...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 10 Dne 4. srpna 2009 si J. Blödel-Pawlik objednal pro sebe a svoji manželku souborné služby pro cesty u společnosti Rhein Reisen GmbH (dále jen „Rhein Reisen“), která jako organizátor cesty uzavřela s účinností od 1. srpna 2009 pojištění pro případ své platební neschopnosti u HanseMercur Reiseversicherung.
- 11 Rhein Reisen předložila J. Blödel-Pawlikovi dvě potvrzení o tom, že mu bude vrácena cena cesty, nedojde-li k plnění cestovních služeb z důvodu platební neschopnosti organizátora cesty.
- 12 Před začátkem cesty Rhein Reisen informovala J. Blödel-Pawlika, že je nucena vyhlásit platební neschopnost.
- 13 Ze spisu vyplývá, že Rhein Reisen, zastoupená jediným jednatelem, ve skutečnosti vůbec neplánovala dotčenou cestu uskutečnit. Časový sled událostí, jakož i výpis z bankovního účtu o uskutečněných transakcích totiž ukázaly, že se ze strany uvedené společnosti jednalo o podvodné jednání.
- 14 Za těchto okolností požádal J. Blödel-Pawlik pojišťovnu HanseMercur Reiseversicherung o proplacení ceny cesty, kterou zaplatil.
- 15 Tato pojišťovna však tvrdí, že proplacení není povinna provést, protože na případ, ve kterém je výlučným důvodem zrušení cesty podvodné jednání organizátora cesty, se článek 7 směrnice 90/314 nevztahuje.
- 16 Předkládající soud má rovněž pochybnosti o tom, zda je cílem směrnice 90/314 chránit spotřebitele před podvodným jednáním organizátorů cest.
- 17 Vzhledem k tomu, že měl Landgericht Hamburg za to, že rozhodnutí sporu, který mu byl předložen, závisí na výkladu směrnice 90/314, rozhodl se přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Má se článek 7 [směrnice 90/314] použít i tehdy, stane-li se organizátor cesty platebně neschopným proto, že peníze vybrané od cestujících od počátku s podvodným úmyslem vynaložil v plné výši za jiným účelem a uskutečnění cesty nebylo nikdy plánováno?“

K předběžné otázce

- 18 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je nutno článek 7 směrnice 90/314 vykládat v tom smyslu, že do jeho rozsahu působnosti spadá situace, v níž je platební neschopnost organizátora cesty způsobena jeho podvodným jednáním.

- 19 V této souvislosti je úvodem nutno připomenout, že článek 7 směrnice 90/314 ukládá organizátorovi cesty povinnost disponovat dostatečnými zárukami pro zajištění vrácení vložených prostředků a pro návrat spotřebitele v případě platební neschopnosti nebo úpadku, přičemž cílem těchto záruk je ochrana spotřebitele proti ekonomickým rizikům vyplývajícím z platební neschopnosti nebo úpadku organizátora cesty (viz rozsudek ze dne 8. října 1996, Dillenkofer a další, C-178/94, C-179/94 a C-188/94 až C-190/94, Recueil, s. I-4845, body 34 a 35).
- 20 Základním cílem tohoto ustanovení je tedy zajistit, aby v případě platební neschopnosti nebo úpadku tohoto organizátora byl zaručen návrat spotřebitele a vrácení jím vložených prostředků (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Dillenkofer a další, body 35 a 36).
- 21 Je přitom nutno konstatovat, že znění článku 7 směrnice 90/314 nespojuje s uvedenou zárukou žádnou zvláštní podmínku týkající se důvodů platební neschopnosti organizátora cesty.
- 22 V této souvislosti Soudní dvůr v bodě 74 svého rozsudku ze dne 15. června 1999, Rechberger a další (C-140/97, Recueil, s. I-3499) rozhodl, že článek 7 uvedené směrnice obsahuje povinnost dosáhnout výsledku spočívajícího v tom, že cestujícím bude přiznáno v rámci souborných služeb právo na záruky vrácení zaplacených prostředků a na návrat v případě úpadku organizátora cesty, a že tato záruka je určena právě na ochranu spotřebitele proti důsledkům úpadku bez ohledu na jeho důvody.
- 23 Soudní dvůr na základě toho dospěl k závěru, že takové okolnosti, jako je nerozvážné jednání organizátora cesty nebo výskyt mimořádných nebo nepředvídatelných událostí, nepředstavují překážku pro vrácení vložených prostředků a pro návrat spotřebitelů ve smyslu článku 7 směrnice 90/314 (viz výše uvedený rozsudek Rechberger a další, body 75 a 76).
- 24 Takovýto výklad článku 7 směrnice 90/314 je kromě toho potvrzen cílem, který má tato směrnice sledovat, jímž je zabezpečit vysokou úroveň ochrany spotřebitelů (viz výše uvedený rozsudek Dillenkofer a další, bod 39).
- 25 Vzhledem k výše uvedeným úvahám je na položenou otázku třeba odpovědět, že článek 7 směrnice 90/314 je nutno vykládat v tom smyslu, že do jeho rozsahu působnosti spadá situace, v níž je platební neschopnost organizátora cesty způsobena jeho podvodným jednáním.

K nákladům řízení

- 26 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Článek 7 směrnice Rady 90/314/EHS ze dne 13. června 1990 o souborných službách pro cesty, pobyty a zájezdy je nutno vykládat v tom smyslu, že do jeho rozsahu působnosti spadá situace, v níž je platební neschopnost organizátora cesty způsobena jeho podvodným jednáním.

Podpisy.